

**Przemówienie Pani Minister Joanny Wroneckiej na konferencji
„Wytyczne ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka
- realizacja Krajowego Planu Działania”
Warszawa, Ministerstwo Rozwoju, 2 października 2017 r.**

Szanowni Państwo,

Tematyka biznesu i praw człowieka zyskuje na znaczeniu zarówno w Organizacji Narodów Zjednoczonych, jak i w innych organizacjach międzynarodowych takich jak OECD, Unii Europejska, Rada Europy, czy OBWE, rośnie bowiem świadomość odpowiedzialności tych, którzy tworzą prawo oraz tych, którzy są zaangażowani w realizację przedsięwzięć gospodarczych za ochronę i poszanowanie praw człowieka. Społeczność międzynarodowa dąży do precyzyjnego określenia roli i odpowiedzialności rządów i biznesu, ale prawo, choć jest najważniejszym czynnikiem, nie powinno stanowić jedyne punktu odniesienia. Ważne jest również budowanie świadomości potrzeby większej odpowiedzialności przedsiębiorstw, ale także administracji państwowej, oraz kształtowanie pozytywnych wzorców i upowszechnianie dobrych praktyk. Nie wystarczy więc działać w zgodzie z prawem. To oczywiste. Każdorazowo musimy sobie odpowiedzieć na pytania: „Jakie będą skutki naszego działania? Czy efekty tego działania nie naruszają czyichś praw? Nie przyniosą komuś szkody?” Odpowiedzialność i należyta staranność w planowaniu w biznesie staje się obok dobrego prawa podstawą ochrony praw człowieka.

Polska stara się aktywnie włączać w proces tworzenia nowego podejścia do tej problematyki zarówno na forum krajowym, jak i międzynarodowym.

Kamieniem milowym w tym procesie stało się przyjęcie w 2011 roku przez Radę Praw Człowieka ONZ *Wytycznych dotyczących biznesu i praw człowieka*, opracowanych przez zespół ekspertów pod przewodnictwem profesora Johna Ruggiego. *Wytyczne* te stanowią ważny krok społeczności międzynarodowej w stronę zmniejszenia ryzyka naruszenia praw człowieka w związku z działalnością biznesu. Uwzględniają przede wszystkim obowiązki państw, dotyczące zapewnienia ochrony praw jednostki przed naruszeniami ze strony przedsiębiorstw, ale jednocześnie kładą nacisk na rolę przedsiębiorstw w realizacji i ochronie praw człowieka, wynikających z regulacji prawa krajowego i międzynarodowego.

Istotne miejsce w *Wytycznych* zajmuje kwestia zapewnienia przez państwa skutecznych, zarówno sądowych, jak i pozasądowych, mechanizmów rozpatrywania skarg na naruszenia praw człowieka w związku z działalnością gospodarczą. Zgodnie z *Wytycznymi*, poszkodowanym powinien być zagwarantowany dostęp do środków zaradczych i możliwości dochodzenia zadośćuczynienia za doznane krzywdy.

Szanowni Państwo,

Rząd polski przywiązuje bardzo dużą wagę do kwestii przestrzegania praw człowieka w sferze biznesu i dlatego Ministerstwo Spraw Zagranicznych podjęło się roli koordynatora prac nad „Krajowym Planem Działania na rzecz implementacji *Wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka*”. W przygotowanie projektu najbardziej zaangażowane były ministerstwa: rozwoju, rodziny, pracy i polityki społecznej, sprawiedliwości, finansów, a także Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania oraz Państwowa Inspekcja Pracy. Do współpracy zaproszono również przedstawicieli Biura Rzecznika Praw Obywatelskich. Po przeprowadzeniu prac analitycznych w poszczególnych resortach, przygotowana została pierwsza wersja dokumentu, którą przesłano do konsultacji wszystkim pozostałym resortom oraz Urzędowi Zamówień Publicznych. Następnie dokument przedstawiono do zaopiniowania instytucjom pozarządowym oraz związkom pracodawców i związkom zawodowym i przeprowadzono konsultacje publiczne poprzez jego udostępnienie na stronie internetowej www.konsultacje.gov.pl.

Do projektu zgłoszono szereg uwag, które w toku prac nad dokumentem zostały częściowo uwzględnione. Do współpracy w drugim etapie włączone zostały dodatkowo resorty: spraw wewnętrznych i administracji, sportu i turystyki oraz cyfryzacji. Wszystkim dziękujemy za świetną współpracę i ponadstandardowe zaangażowanie, bez którego nie byłoby możliwe sfinalizowanie prac w tak krótkim czasie.

„Krajowy Plan Działania na rzecz implementacji *Wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka* na lata 2017-2020”, który określamy w skrócie jako KPD, został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 maja 2017 r. Jego tekst w języku polskim i angielskim dostępny jest na stronach internetowych Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Ministerstwa Rozwoju.

KPD poprzez implementację *Wytycznych ONZ* ma przede wszystkim służyć zwiększeniu ochrony praw człowieka i poszerzeniu możliwości dochodzenia sprawiedliwości w sytuacji, gdy prawa te zostaną naruszone przez biznes. Umieszczenie w KPD informacji na temat działań rządu na rzecz społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, a także odwołanie się do strategicznych dokumentów w tej dziedzinie, wiąże się ze świadomą polityką państwa: wspierania przedsiębiorstw z jednoczesnym podkreśleniem konieczności przestrzegania przez nie praw człowieka. W KPD zawarto informację o projektach, które były już uwzględnione w planach poszczególnych resortów lub instytucji takie jak np. „Konstytucja dla biznesu” czy nowelizacja ustawy o związkach zawodowych, a także o przewidywanych analizach na temat możliwych zmian w prawie polskim, mających na celu poprawę ochrony praw człowieka, jak na przykład ustawa o „sygnalistach”, nowelizacja ustawy o usługach turystycznych, czy regulacje odnoszące się do odpowiedzialności pośredników internetowych za mowę nienawiści i naruszenia wolności słowa. W dokumencie w sposób szczególny podkreśla się wagę odpowiednich szkoleń zarówno dla administracji państwowej, jak i dla przedstawicieli biznesu.

Resorty i instytucje odpowiedzialne za określone działania zostały zobowiązane do przygotowania odpowiednich harmonogramów. Zakres czasowy KPD jest skorelowany z terminami zawartymi w Rekomendacji Komitetu Ministrów Rady Europy – do końca 2018 r. powstanie pierwszy raport na temat realizacji KPD w latach 2017-2018 i wykaz dobrych praktyk, a następnie do końca 2020 r. sporządzony zostanie raport końcowy.

Szanowni Państwo,

Ministerstwo Spraw Zagranicznych wprowadziło problematykę biznesu i praw człowieka do swojej agendy włączając ją między innymi do szkoleń przedwyjazdowych dla szefów placówek, kandydatów na radców ekonomicznych czy szefów pionów administracyjnych. Podczas ostatniej narady ambasadorów mówiono o możliwości stosowania *Wytycznych ONZ* przez placówki dyplomatyczne zarówno w ramach wspierania polskich przedsiębiorstw, jaki w zakresie realizacji zamówień publicznych. Ambasadorowie otrzymali stosowne materiały na ten temat. Już w ubiegłym roku w konkluzjach Rady Europejskiej znalazło się zalecenie, aby placówki dyplomatyczne państw członkowskich UE włączyły się w propagowanie *Wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka* oraz stosowały je w bieżącej działalności. Poinformowaliśmy wówczas ambasady, konsulaty oraz Instytuty Polskie o tym zaleceniu, przekazując tekst konkluzji oraz *Wytycznych*. Ministerstwo planuje w najbliższym czasie zlecenie ambasadom analizy możliwych zagrożeń dla przestrzegania praw człowieka w sferze biznesu w krajach urzędowania. Opracowania te staną się podstawą planowania dalszych działań polskiej dyplomacji, a zalecenie stosowania *Wytycznych ONZ* będzie każdorazowo uwzględnione w dokumentach zawierających zadania dla placówek.

Kończąc moje wystąpienie, chciałabym podkreślić, że Krajowy Plan Działania, który jest kompleksowym dokumentem formułującym zadania dla wielu resortów i instytucji, nie jest katalogiem zamkniętym. To plan minimum. Mamy nadzieję, że uda się zrealizować więcej projektów mających na celu ochronę praw człowieka w biznesie.

Realizacja KPD oraz stała analiza stanu przestrzegania praw człowieka i potrzeb zmian legislacyjnych w kierunku zwiększenia ich ochrony, stanie się w przyszłości podstawą do sformułowania następnych Krajowych Planów Działania. Będą one musiały uwzględniać zmieniające się uwarunkowania społeczne, kulturowe i technologiczne. Niezbędna tu będzie dobra współpraca instytucji rządowych i pozarządowych, związków zawodowych i związków pracodawców oraz społeczeństwa obywatelskiego. Na taką współpracę liczymy. Wyrazem tego jest między innymi dzisiejsza konferencja, która ma na celu omówienie możliwych scenariuszy realizacji aktualnego KPD. Dyskusja z udziałem przedstawicieli administracji rządowej oraz wszystkich pozostałych interesariuszy stwarza szanse na wypracowanie dobrych rozwiązań. Jak powiedział profesor Ruggie : „Nie ma jednego sposobu wdrażania *Wytycznych*, który byłby właściwy dla wszystkich”. My musimy znaleźć nasze własne rozwiązania.

Życzę Państwu gorących, ale też owocnych obrad. Dziękuję za uwagę.